

Arkivnr: 2017/416-1
Saksbehandlar: Birthe Andersen Haugen

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for opplæring og helse		07.02.2017

Høyring - endringar i opplæringslova - Direkte overgang i retten til vidaregåande opplæring og rett til vidaregåande opplæring for dei med slik opplæring frå utlandet

Samandrag

Kunnskapsdepartementet har lagt fram forslag til endringar i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskulen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

Departementet foreslår å gje rett til vidaregåande opplæring for dei som har fullført vidaregåande opplæring i utlandet, men som ikkje får utdanninga godkjent som generell studiekompetanse eller yrkeskompetanse i Norge. Fylkesrådmannen tilrår at desse søkjarane får ungdomsrett til og med det året dei fyller 24 år og vaksenrett frå det året dei fyller 25 år. Meirkostnadene for fylkeskommunane er etter fylkesrådmannen si vurdering rekna for lågt.

Departementet foreslår også å utvide ungdomsretten til det året ein fyller 24 år, slik at det blir direkte overgang mellom ungdomsretten og vaksenretten til vidaregåande opplæring.

Vidare foreslår departementet at elevar som gjer omval, får rett til å fullføre opplæringa. Fylkesrådmannen støttar også dette forslaget.

Forslag til vedtak

1. Hordaland fylkeskommune støttar forslaget om å gje rett til vidaregåande opplæring for dei som har fullført vidaregåande opplæring i utlandet, men som ikkje får utdanninga godkjent som generell studiekompetanse eller yrkeskompetanse i Norge. Desse søkjarane bør få rett til vidaregåande opplæring etter § 3-1 i opplæringslova (ungdomsrett) til og med det året dei fyller 24 år og rett til vidaregåande opplæring etter § 4A-3 i opplæringslova (vaksenrett) frå det året dei fyller 25 år.
2. Hordaland fylkeskommune meiner at departementet undervurderer opplæringsbehov og ønskje om norsk vidaregåande opplæring for søkjarar med utanlandsk skulebakgrunn. Departementet sitt overslag over meirkostnader for fylkeskommunane er difor for lågt.
3. Hordaland fylkeskommune støttar forslaget om å utvide fristen for uttak av rett til vidaregåande opplæring etter § 3-1 (ungdomsretten) til det året ein fyller 24 år.
4. Hordaland fylkeskommune støttar forslaget om at elevar som gjer eit omval, får rett til å fullføre opplæringa.
5. Ved utviding av ungdomsretten til og med 24 år må det også vurderast om retten til tenester frå oppfølgingstenesta skal utvidast.

6. Hordaland fylkeskommune legg til grunn at fylkeskommunane vert kompensert fullt ut for alle utgifter som følgjer av endringane.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 16.01.2017

Kunnskapsdepartementet har lagt fram forslag til endringar i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskulen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

Departementet foreslår å gje rett til vidaregåande opplæring for dei som har fullført vidaregåande opplæring i utlandet, men som ikkje får utdanninga godkjent som generell studiekompetanse eller yrkeskompetanse i Norge.

Departementet foreslår også å utvide ungdomsretten til det året ein fyller 24 år slik at det blir direkte overgang mellom ungdomsretten og vaksenretten til vidaregåande opplæring.

Vidare foreslår departementet at elevar som gjer eit omval, får rett til å fullføre opplæringa.

Høyringsfristen er 16. januar. Det er sendt inn høyringssvar i tråd med innstillinga i saka. Det er teke atterhald om politisk godkjenning.

Høyringsnotatet er lagt ved saka.

Rett til vidaregåande opplæring for vaksne som har fullført vidaregåande opplæring i utlandet, men ikkje får utdanninga godkjent*Bakgrunn:*

Mange vaksne innvandrarak kjem til Norge etter å ha fullført og bestått vidaregåande opplæring i utlandet. Problemet for mange med fullført utanlandsk vidaregåande opplæring er at opplæringa ikkje vert godkjent i Norge. Sjølv om opplæringa gjev studiekompetanse i landet den er fullført i, kan ho mangle fag som er vilkår for å oppfylle kravet til generell studiekompetanse i Norge.

Dei som har fullført vidaregåande opplæring i utlandet, og som ikkje får denne opplæringa godkjent i Norge, blir etter gjeldande regelverk dårlegare stilt enn dei som har gjennomført norsk vidaregåande opplæring. Dei har ikkje fått ei opplæring som kan føre fram til yrkes- eller studiekompetanse i Norge, og dei har heller ikkje rett til vidaregåande opplæring i Norge. Dermed har dei ikkje den same moglegheita til å kome inn på arbeidsmarknaden eller til å fortsette i høgare utdanning som resten av befolkninga.

Forslag til endring:

Departementet foreslår at opplæringslova vert endra slik at dei som har fullført vidaregåande opplæring i eit anna land og som ikkje får denne godkjent i Norge, skal få rett til vidaregåande opplæring i Norge.

Departementet foreslår at dei som er over 25 år, får rett etter opplæringslova § 4A-3 (vaksenrett). Opplæringa skal ta utgangspunkt i den einskilde sin kompetanse og trong for opplæring. Opplæringa skal supplere den kompetansen den einskilde har med seg frå eit anna land, slik at dei kan oppnå studie- eller yrkeskompetanse i Norge.

Når det gjeld dei som er under 25 år, er departementet i tvil om dei skal få rett etter opplæringslova § 4A-3 (vaksenrett) eller etter § 3-1 (ungdomsrett). For mange vil det vere rett å byggje vidare på kompetansen dei har. På den andre sida vil det vere ein fordel om dei som er under 25 år, får ungdomsrett, slik at alle under 25 år vert behandla likt. Rett etter § 3-1 inneber normalt at ein må gjennomføre 3 års opplæring dersom ein ikkje får godskrive delar av den utanlandske opplæringa. Rett etter § 3-1 gjev også rett til spesialundervisning og

skyss. På den andre sida gjev rett etter § 4A-3 større grad av tilpassing ved at opplæringa skal byggje på den kompetansen og livssituasjonen den vaksne er i.

Departementet har bede spesielt om høyinginstansane sitt syn på om kva for rett dei under 25 år skal få.

Fylkesrådmannen si vurdering:

Fylkesrådmannen tilrår at desse søkjarane får ungdomsrett til og med det året dei fyller 24 år og vaksenrett frå det året dei fyller 25 år.

Etter fylkesrådmannen si vurdering er det ein fordel at desse søkjarane vert behandla likt med andre søkjarar til vidaregåande opplæring. Fylkesrådmannen tilrår at desse søkjarane får rett etter opplæringslova § 3-1 (ungdomsrett) til og med det året dei fyller 24 år og rett etter opplæringslova § 4A-3 (vaksenrett) frå det året dei fyller 25 år.

Fylkesrådmannen gjer merksam på at det er mogleg å få vidaregåande opplæring for vaksne sjølv om ein er under 25 år. I høve til opplæringslova § 3 -1, 10. ledd gjeld:

«Ungdom med rett til vidaregåande opplæring etter paragrafen her kan, etter søknad og når det ligg føre særlege grunnar, i staden få vidaregåande opplæring etter § 4A-3.»

Økonomiske konsekvensar:

Meirkostnadene for fylkeskommunane er etter fylkesrådmannen si vurdering rekna for lågt. Departementet har rekna ut at om lag 1000 personar med vidaregåande opplæring frå utlandet som ikkje vert godkjent i Norge, vil søkje om inntak til vidaregåande opplæring kvart år. Departementet skriv m.a.:

«Noen av disse vil trolig bare trenge delvis opplæring, for eksempel en supplering av en yrkesutdannelse for å få godkjent fagbrevet sitt i Norge eller opplæring i norsk og engelsk for å få generell studiekompetanse. Andre vil ha behov for full vidaregåande opplæring.»

Departementet legg til grunn at om lag halvparten av dei 1000 søkjarane treng to år opplæring i skule, og at den andre halvparten treng eitt år opplæring i bedrift.

Budsjetteeffekten av tiltaket vil bli fasa gradvis inn over tre år. Departementet reknar med at meirkostnaden for fylkeskommunane vil vere 194 mill. kroner.

Erfaringar viser at mange vil søkje ei yrkesfagleg utdanning sjølv om dei har ei studieførebuande utdanning frå heimlandet. Departementet undervurderer etter fylkesrådmannen si vurdering både lengde og mengde med opplæring mange av dei vil trenge. Det er difor sannsynleg at meirkostnaden for fylkeskommunane vert større enn det som ligg i departementet sitt framlegg til økonomisk ramme.

Direkte overgang mellom ungdomsrett og vaksenrett

Bakgrunn:

Opplæringslova § 3-1 seier at ein ungdom normalt må ta ut retten til vidaregåande opplæring i ein samanhengande periode på fem eller seks år når opplæringa delvis blir gitt i bedrift. Vidare følgjer det av opplæringslova § 3 -1 at retten må takast ut innan utgangen av det året ein fyller 24 år.

Etter opplæringslova § 4A-3 har dei som ikkje har fullført vidaregåande opplæring, rett til slik opplæring dersom dei har fullført grunnskulen og er over 25 år. Dei som har brukt opp retten til opplæring etter § 3 -1 utan å ha fullført vidaregåande opplæring, vil dermed få rett til

vidaregåande opplæring på nytt som vaksen det året ho/han fyller 25 år.

Etter dagens lov vil det difor vere tilfelle der ungdom mister retten til vidaregåande opplæring, men lova vil gje dei ny rett til vidaregåande opplæring når dei fyller 25 år. For den einskilde ungdom som ønskjer å halde fram i vidaregåande opplæring, vil det kunne opplevast som meningslaust å måtte vente til det året ein fyller 25 år for å få ny rett til opplæring.

Regjeringa ønskjer at regelverket vert endra slik at det blir ein direkte overgang mellom ungdomsretten og vaksenretten til vidaregåande opplæring. Departementet ser det som mest hensiktsmessig at vaksenretten tek til på same alder for alle og går difor inn for å lage ein direkte overgang mellom ungdomsretten og vaksenretten ved at ungdomsretten til vidaregåande opplæring gjeld ut det året ein fyller 24 år.

Oppfølgingstenesta (OT) arbeider for ungdom i alderen 16-21 år som står utanfor vidaregåande opplæring. Ved utviding av ungdomsretten må det også vurderast om retten til tenester frå oppfølgingstenesta skal utvidast.

Fylkesrådmannen si vurdering:

Fylkesrådmannen støttar departementet sitt forslag om å utvide fristen for uttak av ungdomsretten til det året ein fyller 24 år.

Retten til å fullføre vidaregåande opplæring ved omval

Bakgrunn:

I høve til gjeldande reglar vert retten til vidaregåande opplæring utvida med eitt år ved omval. Omval må difor gjerast innanfor same trinn for at eleven skal få rett til å fullføre opplæringa. Dersom ein elev som har fullført Vg1 og Vg2 innanfor eit utdanningsprogram, ønskjer å byte til eit anna utdanningsprogram må eleven begynne på nytt Vg1. Med eitt års utvida tid til opplæring vil eleven i slike tilfelle bruke opp retten til vidaregåande opplæring før ho/han har fullført opplæringa. Etter departementet si vurdering er det uheldig at dei som ønskjer å byte utdanningsprogram etter Vg2, ikkje får rett til å fullføre dette utdanningsprogrammet innanfor ungdomsretten. Departementet foreslår difor at dei som gjer eit omval, får rett til å fullføre opplæringa.

Fylkesrådmannen si vurdering:

Fylkesrådmannen støttar i forslaget. Det bør likevel presiserast at dei som har brukt opp ungdomsretten på Vg3, ikkje har rett til omval.